

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET

Toldboden 2
8800 Viborg
Telefon: 72 40 56 00
nmkn@naevneneshus.dk
www.nmkn.dk

31. januar 2017 • J.nr.: NMK-132-00738, NMK-132-00739 og NMK-133-00157 • KlageID 84040, 83833 • Ref.: KASSA-NMKN

AFGØRELSE

i sager om husdyrbrug og arealer på ejendomme beliggende i Vordingborg Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter §§ 12 og 16 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Vordingborg Kommunes afgørelse af 27. oktober 2014 (NMK-132-00739) om miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4, 4720 Præstø, og hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Vordingborg Kommunes afgørelse af 21. november 2014 (NMK-132-00738) om tillæg til miljøgodkendelse af dyreholdet på ejendommen Over Lyngen 14, 4720 Præstø, med tilføjelse af følgende vilkår:

”5.4. Kommunen og ansøger skal senest 1 år efter nævnets afgørelse sikre, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealer er lovlige i henhold til husdyrbruglovens § 16.”

Tillægget til miljøgodkendelsen bortfalder, hvis det ikke er udnyttet senest 2 år efter nævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 33, stk. 1.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Vordingborg Kommunes afgørelse af 8. juni 2015 (NMK-133-00157) om miljøgodkendelse af arealer under ejendommen Over Lyngen 4, 4720 Præstø, med virkning fra 1 år fra afgørelsens tidspunkt, og hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Lovbekendtgørelse nr. 1205 af 28. september 2016 om Natur- og Miljøklagenævnet

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Vordingborg Kommunes afgørelser af 27. oktober 2014 (NMK-132-00739), 21. november 2014 (NMK-132-00738) og 8. juni 2015 (NMK-133-00157) om hhv. miljøgodkendelse til ændring af dyrehold på Over Lyngen 4, tillæg til miljøgodkendelse til ændring af dyrehold på Over Lyngen 14 og § 16-godkendelse af bedrift (arealgodkendelse) på ejendommen Over Lyngen 4, 4720 Præstø, er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af hhv. Jungshoved Miljøgruppe (klage over alle tre afgørelser) og Patriotisk Selskab på vegne af ansøger (klage over NMK-133-00157).

Klagepunkterne fra Jungshoved Miljøgruppe vedrører bl.a. følgende:

- Der er i miljøgodkendelserne ikke fastsat vilkår, som sikrer tilstrækkeligt mod, at spild eller lækager fra produktionsanlæggene kan afledes til Natura 2000 området via drænledninger.
- Der er meddelt vilkår for afledning af vaskevand fra renholdelse af maskiner og markredskaber uden sikring mod afledning af forurenende stoffer.
- Miljøgodkendelserne tager ikke stilling til udbringning af gylle, men henviser alene til at udbringningen skal ske i overensstemmelse med gældende udbringningsaftaler, og at den tilstrækkelige opbevaringskapacitet er til stede.
- Det er tidligere i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelser slået fast, at det ikke er muligt at adskille produktionen på de enkelte enheder, og at kommunen skal vurdere den kumulative effekt fra de enheder, som er i samdrift, og det er på det foreliggende grundlag ikke muligt for kommunen at vurdere miljøbelastningen fra udbringningen af affaldsprodukter fra Peder Andersens produktionskompleks.
- Der er i § 16-godkendelsen ikke fastsat vilkår, som sikrer tilstrækkeligt mod afledning til Natura 2000 området via drænledninger, vandløb mv., og godkendelsen tager ikke hensyn til "cocktaileffekten" af alle de stoffer fra industriaffald, der tilføres arealerne.
- Det fremgår ikke af § 16-godkendelsen hvilke udspretningsarealer, der kan benyttes til udspretning af biomasse efter slambekendtgørelsen, hvilket burde være præciseret, idet der stadigvæk tilføres biogasanlægget mere end 25 % industriaffald.

Klagepunkterne fra Patriotisk Selskab vedrører bl.a. følgende:

- Vilkår 4.1 i § 16-godkendelsen om udbringningstidspunkter for husdyrgødning og afgasset biomasse skal ophæves, alternativt omformuleres, således at det begrænser landbrugsdriften og fleksibiliteten omkring udbringningstidspunktet mindst muligt. Til støtte herfor anføres, at forholdet allerede er reguleret i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28, at det ikke tilkommer kommunen at skærpe de af lovgiver fastsatte krav, og at der ikke er en konkret og saglig begrundelse for en skærpelse af kravene.

Sagens oplysninger

Vordingborg Kommune modtog den 17. oktober 2013 en ansøgning om tillæg til miljøgodkendelse af dyreholdet på ejendommen Over Lyngen 14, 4720 Præstø. Den 5. juni 2014 modtog Vordingborg Kommune en ansøgning om miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4, 4720 Præstø. Endelig modtog Vordingborg Kommune den 3. oktober 2014 en ansøgning om miljøgodkendelse af arealer under ejendommen Over Lyngen 4, 4720 Præstø.

Vordingborg Kommune meddelte den 27. oktober 2014 miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4. Den 21. november 2014 meddelte Vordingborg Kommune tillæg til miljøgodkendelse af dyreholdet på ejendommen Over Lyngen 14. Endelig meddelte Vordingborg Kommune den 8. juni 2015 miljøgodkendelse af arealer under ejendommen Over Lyngen 4.

Sagerne er behandlet samlet i denne afgørelse.

Miljøgodkendelse af 27. oktober 2014 til ændring af dyreholdet på over Lyngen 4

Vordingborg Kommune traf den 27. oktober 2014 afgørelse om miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4. Afgørelsen blev truffet efter husdyrbruglovens § 12.

Om det ansøgte anføres bl.a. i miljøgodkendelsen:

"Der er på nuværende tidspunkt tilladt et dyrehold på Lynggård på 1.770 årssøer og 41.420 smågrise til 25 kg, svarende til 557,2 DE. Der ansøges om et dyrehold bestående af 26.300 smågrise (7,2-33 kg), 8.700 smågrise (5,5-7,2 kg), 1400 årssøer samt 165 ekstra færende søer på ejendommen, svarende til 476,65 DE. Det ansøgte medfører derfor en reduktion af det samlede dyrehold på 81 DE i forhold til nudrift.

Der er opsat en klimacontainer af dyrevelfærdsmæssige årsager til grisene fra 5,5-7,2 kg, samtidig laves den eksisterende container, samt eksisterende stipladser ligeledes om, af hensyn til dyrevelfærd. Derudover vil en del af stald L omlægges fra klimastald til farestier. Farestierne vil blive etableret med delvist fast gulv med lav ammoniak fordampning. Den eksisterende klimacontainer stald M, som på nuværende tidspunkt er en toetages stald, vil for at kunne etablere delvist fast gulv blive lavet om til en enetages stald, med dobbelt så stort areal. Disse ændringer er eneste bygningsmæssige ændringer. Det er udelukkende de smågrise, som er små ved fravæning, der skal igennem de to klimacontainere. Alle klimastalde til smågrise vil blive etableret med delvist fastgulv eller drænet gulv."

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende:

"4. Husdyrholdet og produktionsforhold

[...]

Selvom denne godkendelse er for Lynggård, Over Lyngen 4, skal nævnes at ejendommen Nygård, Over Lyngen 14 og Lynggård er i samdrift, hvor der i alt er et sohold på 1950 årssøer. På Lynggård vil der være 1400 årssøer + 165 færesøer fra Nygård. På Nygård vil der være 550 løbe/drægtige søer. Der skal være opmærksomhed på fordelingen af søer, både ved beregninger på dyreholdet på ejendommene og ved tilsyn.

4.1 Husdyrholdet

[...]

I nærværende miljøgodkendelse godkendes et dyrehold på Lynggård bestående 26.300 smågrise (7,2-33 kg), 8.700 smågrise (5,5-7,2 kg), 1400 årssøer samt 165 færende søer, svarende til en besætningsstørrelse på 476,7 DE. Der

sker således en reduktion i besætningens størrelse på ca. 14 % i forhold til ejendommens nudrift, baseret på antallet af DE.

[...]

Mht. dokumentation for antallet af foderdage har ansøger oplyst, at en årssø svarer til 365 foderdage. I husdyrgodkendelse.dk regnes der som før nævnt kun med årssøer. Hvis der, registreres foderdage på Nygård kan antallet af årssøer beregnes for de diegivende søer. Hvis disse trækkes fra det samlede sohold i E rapporten, har man fordelingen af det samlede sohold og så vil resten være på Lynggård. Dokumentation er således udskrift over foderdage på Nygård sammenholdt med E-kontrolrapporter for hele ejendommen.

[...]

Vilkår

4.1 Produktionens maksimale omfang og sammensætning:

Besætningen	Max produktion af dyr pr år (antal)
Årssøer	1.400
Fare søer	165
Smågrise 7,2-33 kg	26.300
Smågrise 5,5-7,2 kg	8.700

4.2 Ind- og afgangsvægten for smågrise er at betragte som et gennemsnit. Dog må det samlede antal producerede smågrise aldrig overstige 35.000 grise pr.planår

Antallet af søer må maks. være det antal der fremgår af vilkår 4.1. Total antal af so-foderdage er 571.225 / år på Lynggård

[...]

4.3 Foder

Der er i bygning N opstillet et anlæg til hjemmeblanding af foder. Der er tale om et maleblende anlæg som anvendes til både våd og tørfodring. Alle stalde forsynes med foder herfra. 5 % af fodret blandes som tørfoder til smågrise og drægtige søer, mens vådfodret udgør de sidste 95 %.

Fremadrettet vil foder til stald S blive blandet på ejendommen Nygård og transporteret til Lynggård (ca. 28 transporter om året)

[...]

4.5 Energi og vandforbrug

[...]

Al vand leveres fra egen brønd på ejendommen Nygård.

[...]

4.6 Spildevand herunder regnvand

[...]

Spildevand fra vask og rengøring i staldene ledes til gyllekanalerne. Mængden af spildevand fra rengøring af staldene er ca. 500 m³ pr år. Spildevandet ledes via gyllekanaler til opbevaring i udlejet opbevaringskapacitet i Lynggård Biogas regi.

[...]

Den anden vaskeplads ved biogasanlægget anvendes til vask af grisevogne samt andre vogne og udstyr som har været i kontakt med husdyrgødning/afgasset biomasse. Vandet fra denne vaskeplads ledes til gyllebeholder

[...]

5. Gødningsproduktion og håndtering heraf

[...]

5.1 Flydende husdyrgødning

Husdyrgødning forefindes som gylle, der opbevares i gyllebeholdere med fast overdækning, for at reducere ammoniakafdampning og lugtgener. Gyllen fra stald S opbevares på Nygård, hvor det pumpes over. Der er altså ingen gylletransporter mellem ejendommene til opbevaring.

Beholderne kontrolleres hvert 10. år og de lever op til kravene for bedste tilgængelige opbevaringsteknologi, samt der foreligger skriftlige aftaler om levering af afgasset biomasse til udbringning på landbrugsarealer.

En stor del af transporten til udbringning af gylle foregår ligeledes via rørføring, hvorved antallet af transporter reduceres væsentligt.

Udbringning af husdyrgødning er ikke indeholdt i nærværende miljøgodkendelse.

Vilkår

- 5.1 Hvis Lynggård Biogas ikke kan aftage al husdyrgødning, skal der foreligge gylleaftaler for den mængde husdyrgødning, der ikke afsættes til Lynggård biogas.

[...]

6.2 Lugt

Den nærmeste enkeltliggende bolig fra Lynggård er Fjellebro, Bøged Strandvej 3. Da denne ejendom har landbrugspligt, er den ikke omfattet af grænseværdierne for lugt. Nærmeste enkeltbolig er dermed Bøged Strandvej 5.

Tabel 6.2 Geneafstande for driften.

Afstand til	Målt afstand i m fra lugtcentrum	Beregnet geneafstand (m)
Byzone / sommerhusområde (Bønsvig sommerhus område)	876	808
Samlet bebyggelse, Jungshoved	471	576

(Nærmeste bolig i samlet bebyggelse)		
Enkelt bolig, Bøged Strandvej 5	256	235

Af beregningen i husdyrgodkendelse.dk fremgår det, at geneafstande for lugt overholdes i forhold til enkeltliggende bolig og i sommerhusområdet, Bønsvig. Derimod overholdes lugtgeneafstanden til nærmeste samlede bebyggelse (Junghoved) ikke overholdt. Geneafstanden er 576 m mens den reelle afstand kun er 471 m.

Da denne godkendelse medfører færre lugtgener end det allerede godkendte, accepteres det, at geneafstanden for samlet bebyggelse ikke er overholdt. Der gøres brug af 50 % reglen, der kan anvendes, når et husdyrbrug laver mindre ændringer, primært af velfærdsmæssig karakter. Det er tilfældet ved denne godkendelse. 50 % reglen kan kun benyttes i tilfælde, hvor lugtgenerne er uændrede eller falder. I dette tilfælde vil lugtgenerne blive mindre for omboende.

I lugtberegningerne medtages hyppighed af rengøring samt udpumpning af husdyrgødning ikke. Tilsvarende indgår lugt fra opbevaringsanlæg ikke i lugtberegningerne. Det har dog en gavnlig effekt på lugtafgivelsen når der renholdes hyppigt. Aftalen om levering af husdyrgødning til Lynggård Biogasanlæg betyder at gødningen pumpes hyppigt ud i beholderne for at opnå et højere gaspotentiale. Husdyrgødningen er dermed ikke længe nok i stalden til at der bliver dannet svovlbrinte hvilket betyder en mindre lugtafgivelse fra staldene

Biogasanlægget har endvidere fast overdækning på alle gyllebeholdere. Det har ikke betydning for lugtafgivelsen fra staldene, men det reducerer den samlede lugtpåvirkning fra ejendommen.

Vurdering

Det vurderes at det har en positiv effekt på lugtafgivelsen fra staldene at gylle pumpes hyppigt ud. En effekt som ikke er medtaget i lugtberegningerne.

Det vurderes endvidere at lugten ikke forværres, da produktionen falder.

6.3 Transport

[...]

Fremadrettet vil al husdyrgødning blive afsat til Lynggård Biogasanlæg, hvorfor der ikke er redegjort for transport af rågylle.

[...]

7. Forurening fra arealerne

Lynggård Svineproduktion afgiver husdyrgødning til Lynggården Biogasanlæg og godkendte arealer ejet af andre. Derfor er der ingen vurdering af udspretningsarealerne i denne miljøgodkendelse.

Nævnte biogasanlæg modtager en stor del af den producerede husdyrgødning fra ejendommen. Biogasanlægget er godkendt til 19.000 t. Den mængde gylle biogasanlægget ikke kan aftage, bliver udspreddt på godkendte arealer.”

Tillæg til miljøgodkendelse af 21. november 2014 om ændring af dyreholdet på ejendommen Over Lyngen 14

Vordingborg Kommune traf den 21. november 2014 afgørelse om tillæg til miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 14. Afgørelsen blev truffet efter husdyrbruglovens § 12.

Om det ansøgte anføres bl.a. i tillægget:

”Tidligere var der 390 drægtige søer, 800 polte, 7.800 smågrise (7,2-33 kg) samt 5.376 slagtesvin (33-111 kg). Fremadrettet bliver der 20.950 smågrise (7,2 – 33 kg), 1.344 slagtesvin (33-111 kg), 1.020 sopolte og 550 drægtige søer på ejendommen. Det svarer til et fald i produktionen på ca. 35 DE (dyreenheder).

Der sker ikke nybyggeri på ejendommen i forbindelse med omlægningen af produktionen. Samlet set vil såvel ammoniakfordampning som lugt fra ejendommen reduceres.

Den producerede gylle opbevares som rågylle på Nygård og udbringes på velegnede arealer. Ejendommen råder over 3 gyllebeholdere på hver 3.000 m³. Den ene af disse tre beholdere benyttes som opbevaring af rågylle fra ejendommen Fjellebro samt rågylle fra Stald S – nordligste smågrisestald på ejendommen Lynggård.”

Af tillægget fremgår bl.a.:

”4.1 Husdyrholdets størrelse og sammensætning

[...]

Besætningen	Max produktion af dyr pr år (antal)
Smågrise 7,2-33 kg	20.950 stk.
Slagtesvin 33-111 kg	1.344 stk.
Sopolte 33-150 kg	1.020 stk.
Drægtige søer	550 stk.

[...]

4.5 Spildevand herunder regnvand

Ingen ændring i forhold til hovedgodkendelsen.

[...]

4.8 Driftsforstyrrelser og Uheld

Ingen ændring i forhold til hovedgodkendelsen

5. Gødningstyper, opbevaring og håndtering

Lynggård Biogasanlæg har tidligere modtaget al husdyrgødning fra Nygård, hvilket anlægget ikke har kapacitet til længere. Der er derfor lavet gylleaftale med Peder Andersens arealer. Det er ca. 807 ha, der er gylleaftale med. Den del af gylle, der ikke kan afleveres til biogasanlægget vil blive opbevaret i egne gylletanke indtil udbringning.

Vilkår

- 5.1 Vilkår udgår, da levering af gylle til Lynggård Biogas anlæg ophører og rågyllen bliver opbevaret i eksisterende godkendte gyllebeholdere på ejendommen.
- 5.2 Der skal til enhver tid foreligge gylleaftaler svarende til behovet ved udbringning.
- 5.3 Der må aldrig produceres mere husdyrgødning end der foreligger afsætningsaftaler for – enten til biogasanlægget eller til udspretningsarealer.”

Tillæggets punkt 4.5 og 4.8 henviser til "hovedgodkendelsen". Hovedgodkendelsen er meddelt af Vordingborg Kommune den 18. januar 2011. Af hovedgodkendelsen fremgår bl.a.:

"4.5 Spildevand herunder regnvand

[...]

Spildevand fra vask og rengøring i staldene ledes til gyllekanalerne. Mængden af spildevand fra rengøring af staldene er ca. 300 m³ pr år. Spildevandet ledes via gyllekanaler til opbevaring i udlejet opbevaringskapacitet i regi af Lynggård Biogas.

Der er på ejendommen ingen vaskeplads. Al markdrift sker fra anden ejendom, hvorfor der ikke afledes vaskevand fra vaskeplads. Al håndtering af kemikalier og gødning sker ligeledes fra anden ejendom.

Al husdyrgødning vil fremadrettet blive afsat til Lynggård Biogasanlæg. Lynggård Biogasanlæg har som tidligere beskrevet ansvaret for, at den afgassede biomasse udbringes på eget, forpagtet og aftalearealer efter gældende regler.

Al markdrift sker fra ejendommen Lynggård, som der samarbejdes med. I forbindelse med udbringning af afgasset biomasse som opbevares i gyllebeholdere på ejendommen Nygård, sker størstedelen af udbringningen via pumpeledninger til udspretningsarealer. Herved reduceres antallet af transportere. Maksimalt afhentes ca. 20 % afgasset biomasse på Nygård i enten lastbil eller traktor med vogn. Fyldning af lastbil eller traktor sker på befæstet areal. Påfyldning sker enten med sugetårn eller med en ikke fastmonteret pumpe.

Sanitetsspildevand ledes til trikstanke, som er omfattet af den kommunale tømningssordning.

Regnvand fra tage og befæstede arealer afledes via samlebrønde til markdræn.

Vurdering

Det vurderes, at spildevandshåndteringen er hensigtsmæssig. Det vurderes, at kapaciteten i de udlejede gyllebeholdere er stor nok til at kunne rumme de samlede mængder spildevand. Spildevandsmængden øges fordi anlægget til biologisk luftrensning afgiver en mængde vand. Mængden øger imidlertid ikke den samlede tilledte mængde da dyreholdet og dermed gyllemængden mindskes. Ligeledes vurderes det at den samlede håndtering af spildevand, herunder regnvand sker på forsvarlig vis. Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår mht. spildevand, da der skal ansøges om særskilt tilladelse til udledning af spildevand fra tagflader mv. hvis der ændres i de eksisterende forhold.

Da der ikke sker markdrift fra ejendommen stilles der ikke vilkår til påfyldning af sprøjtemidler eller rengøring af sprøjteudstyr, landbrugsmaskiner mv. Hvis der i fremtiden skal foretages markdrift fra ejendommen vil dette blive reguleret af Plantedirektoratet. Forholdet reguleres i øvrigt i en bekendtgørelse. Bekendtgørelsen er desuden uddybet i en vejledning fra Miljøstyrelsen.

[...]

4.8 Driftsforstyrrelser og Uheld

Beredskabsplanen og den tilhørende oversigtstegning beskriver, hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer. Medarbejdere instrueres i denne. Se bilag 7.³

Vurdering

Der vurderes ikke at være umiddelbar risiko for uheld på bedriften, der kan resultere i forurening af omgivelserne, men nogle få overordnede vilkår er stillet så ejer og personale ved hvad der skal gøres, hvis der sker uheld.

Kommune vurderer at forebyggelse af uheld samt driftsforstyrrelser er indtænkt i den daglige drift og måden opgaverne håndteres på. Det vurderes at den foreliggende beredskabsplan samt de stillede vilkår i forlængelse af denne er tilstrækkeligt til at sikre at et eventuelt uheld håndteres korrekt.

Der foregår ikke markdrift fra ejendommen. Dermed kan der ikke ske uheld i forbindelse med håndtering af kemikalier. Der foretages heller ikke vask af maskiner, i det det sker på anden ejendom som der er samarbejdes med. Da markdriften køres fra anden ejendom er der ingen olietanke til benzin og diesel.

Vilkår

- 4.20 Beredskabsplanen skal altid forefindes på husdyrbruget og være opdateret, let tilgængelig og synlig.
- 4.21 Planens indhold skal være kendt af bedriftens ansatte mm. og skal udleveres til indsatslederen/miljømyndigheden i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol."

Indsendte bemærkninger til miljøgodkendelse af 27. oktober 2014 samt tillæg til miljøgodkendelse af 21. november 2014

Vordingborg Kommune har indsendt bl.a. følgende bemærkninger i anledning af klagerne over miljøgodkendelserne:

"De anførte kommenteres enkeltvis:

- 1) Det er ikke muligt at stille særlige vilkår mht. spild i en § 12 godkendelse til husdyrbrug.
- 2) Det er ikke vurderet væsentligt at stille flere vilkår end der allerede er i godkendelsen.
- 3) Der hører ingen arealer til godkendelsen, derfor skal der heller ikke ske en arealvurdering. Det vil ske i de tilhørende § 16 aftaler for den mængde gulle der ikke afsættes til biogasanlægget.

Ad 1) Biogasanlægget er IKKE en del af svineproduktionen, og vi kan derfor ikke stille vilkår til drift af biogasanlægget i en husdyrgodkendelse

Ad 2) Der anvendes ikke sæbe ved vask af maskiner i landbruget. Vask foregår ved hjælp af højtryksrensere

Ad 3) Der henvises til en tidligere NMKN afgørelse. Denne afgørelse ligger før husdyrloven trådte i kraft. Ny lovgivning står højere end gamle klagenævnsafgørelser. Vi henholder os til anlægsprincippet som siger at produktioner skal godkendes adskilt. Der er en § 16 godkendelse (arealgodkendelse) under udarbejdelse, der sikrer at reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen overholdes."

Klager har bl.a. indsendt følgende bemærkninger:

---

³ Bilaget er ikke medtaget i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse.

"Ad 1)

Henvisningen til bilag har til formål at vise, at VK har gjort overvejelser om, hvordan udslip fra biogasanlægget kan forhindres. [klager]'s påstand er, at miljøgodkendelse af svineproduktionerne tilsvarende skal indeholde foranstaltninger til hindring af udslip fra disse. Det er VK's pligt som miljømyndighed at sikre, at de miljøskadelige udslip til N168 ikke finder sted fremadrettet. Hvis denne sikring ikke skal indføres i miljøgodkendelserne, hvor skal den så være?

Ad 2)

Hvis VK vil sikre, at der ikke anvendes sæbe, så skal det skrives ind i miljøgodkendelserne

Ved vask med højtryksrenser emulgeres olien og vil gå i drænsystemet ved anvendelse af almindelig olieudskillere. Derfor skal der stilles vilkår til vaskeprocessen, krav til effektiviteten af olieudskilleren eller til opsamling af al væske fra vaskepladsen.

Ad 3)

Først i VK's kommentering fremgår det, at der er nye § 16 godkendelser under udarbejdelse. Dette ville være helt naturligt at henvise til i miljøgodkendelserne.

[Klager] mener, at NMKN's afgørelse i 2006, hvor det præciseres, at miljøvurderingen skal bygges på den kumulative effekt af hele Peder Andersens produktionskompleks, ligger til grund for de senere afgørelser i 2010 og 2013. Derfor er VK's negligering af dette forhold med henvisning til den nye husdyrlov uacceptabel.

Vi henviser tillige til Husdyrgodkendelseslovens § 13 hvori der står: " Indgår der i bedriften flere ejendomme med tilhørende anlæg, og er den ejendoms anlæg, som der ansøges om etablering, udvidelse eller ændring af, teknisk og forureningsmæssigt forbundet med en anden ejendoms anlæg, skal de pågældende anlæg tillades eller godkendes samlet."

En lovmedholdelig sagsbehandling af de konkrete miljøgodkendelser fordrer en samlet vurdering af de 4 enheder, jf husdyrgodkendelsesloven § 13.

Det er utilstrækkeligt alene at stille vilkår om, at produktionen aldrig må være større, end der er udbringningsarealer til, når der er yderligere 3 enheder i komplekset, som har et udbringningsbehov. Sikring af miljøet og i særlig grad N168 kræver en samlet opgørelse over gødnings- og slamproduktion sammenholdt med et opdateret §16 godkendt udbringningsareal.

Det er [klager]'s klare opfattelse, at der er så omfattende en samdrift af PA's 4 enheder i produktionskomplekset på Jungshoved, at det reelt ikke er muligt at adskille påvirkningen af miljøet fra den enkelte enhed. Den eneste måde påvirkningen fra de 3 bedrifter og biogasanlægget reelt kan vurderes og kontrolleres er ved at udføre en samlet vurdering og regulering af påvirkningerne. For bl.a. at sikre N168, bør der gennemføres en samlet miljøvurdering som grundlag for fremtidige miljøgodkendelser."

Miljøgodkendelse af 8. juni 2015 til arealer under ejendommen Over Lyngen 4

Vordingborg Kommune traf den 8. juni 2015 afgørelse om miljøgodkendelse af arealer under ejendommen Over Lyngen 4. Afgørelsen blev truffet efter husdyrbruglovens § 16.

Om det ansøgte anføres bl.a. i miljøgodkendelsen:

"Peder Andersen, Over Lyngen 4, 4720 Præstø har ansøgt om at modtage husdyrgødning fra et miljøgodkendt husdyrbrug / afgasset biomasse fra biogasanlæg.

Da husdyrgødningen modtages fra et husdyrbrug der er godkendt efter § 12 i husdyrloven og ejendommens udbringningsarealer er at betragte som følsomme, skal arealerne efter husdyrlovens § 16 godkendes til at modtage husdyrgødning.

Arealerne er beliggende hovedsageligt på Jungshoved samt spredt ud over Sydsjælland.

Udspretningsarealet udgør ca. 867 ha.”

Af miljøgodkendelsen fremgår bl.a.:

”2. Generelle forhold

[...]

Meddelelse om godkendelse

På baggrund af de foreliggende oplysninger meddeler Vordingborg Kommune godkendelse til at der kan modtages husdyrgødning og afgasset biomasse til udspretning på arealerne under ejendommen, Over Lyn-gen 4, 4720 Præstø. Udspretningen kan ske på de vilkår som fremgår af godkendelsen. Det er endvidere Vordingborg Kommunes samlede vurdering, at miljøgodkendelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

[...]

3.2 Nitrat

[...]

Udspretningsarealerne er beliggende i nitratklasse 1 og 3 (bilag 3).

Den maksimale tilladte udvaskning er 40,3 kgN/ha mens den reelle udvaskning er 39,8 kgN/ha (tabel 3.4).

Da den reelle udvaskning er mindre end den maksimalt tilladte overholdes kravet til udvaskning.

[...]

Vurdering

Det vurderes at ansøgningen om udvidelse i forhold til beregningerne i husdyrgodkendelse.dk ikke vil give anledning til problemer med nitrat i forbindelse med udbringning, da den reelle udvaskning er mindre end den maksimalt tilladte. Årsagen til at den reelle dyretryk kan være så meget højere end det maksimale er, at der anvendes virkemidler som sædskifte og efterafgrøder. Det væsentlige er, at den reelle udvaskning er mindre end den maksimalt tilladte.

[...]

4. Udspretningsarealer

[...]

Vilkår

4.1 Der må ikke udspretnes husdyrgødning eller afgasset biomasse på lørdage, søndage og helligdage, dog undtaget markerne 72-0, 101-0, 102-0, 100-0, 105-0, 27-0, 75-1, 75-0, 75-2 og 75-3.

Vurdering

Vordingborg Kommune vurderer, at det er nødvendigt at der stilles vilkår om, at der ikke udbringes gylle og afgasset biomasse lørdage, søndage og helligdage. Vilkåret er stillet for at beskytte det store sommerhusområde ved Bønsvig Strand og sommerhusområdet ved Kingvig Strand. Vordingborg Kommune mener der er væsentlig risiko for store gener, hvis der udspreddes gylle, når der er flest sommerhusgæster som i weekender og helligdagsferier. På bilag 1⁴ ses alle udspreddingsarealerne. Det er tydeligt at se, hvor store dele af Jungshoved, der kan udspreddes gylle på. På bilag 8⁵ er et kort over de marker, hvor der gerne må udspreddes husdyrgødning i weekender og på helligdage. Natur og Miljøklagenævnet har tidligere afgjort sager vedr. udbringning af gylle, hvor afgørelserne har taget højde for vejrforholdet. Det mener Vordingborg Kommune ikke er tjekbare vilkår og i praksis ikke muligt at overholde. Der er derfor valgt at give forbud mod, at udspredde gylle på lørdage, søndage og helligdage på arealerne på Jungshoved.

5. Påvirkning af naturen omkring udspreddingsarealerne

[...]

5.3 Påvirkning af vandløb og søer

[...]

Vurdering

En del af det kvælstof og fosfor, der udvaskes fra den udbragte gylle/ afgassede biomasse, ender i Stege Bugt, Præstø Fjord og Avnø Fjord, som ikke opfylder deres målsætning. Desuden skal de som Natura 2000 områder opnå gunstig bevaringsstatus. Med den mængde der udspreddes vurderes det, at der ikke være en væsentlig påvirkning af vandmiljøet.”

Indsendte bemærkninger til miljøgodkendelse af 8. juni 2015

Vordingborg Kommune har indsendt følgende bemærkninger i anledning af klagen fra ansøger:

”Vordingborg Kommune har foretaget en konkret og saglig vurdering af, at der er væsentlig risiko for gener ved udspredding på arealerne på Jungshoved. Vordingborg Kommune har med i sin vurdering, at der i årene 1994-1995 var massive klager over lugt i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på Jungshoved. I den mellemliggende periode 1996-nu har gyllen været i biogasanlæg og dermed blevet til afgasset biomasse. Når der nu igen skal udspreddes husdyrgødning, vurderer Vordingborg kommune, at der er stor risiko for, at lugtpåvirkningerne i området igen bliver voldsomme. Med i vurderingen er også, at det er store arealer der omsluttes sommerhusområdet fra syd, vest og nord, dvs., at der ikke kan stilles vilkår med hensyn til vindretningen, som kan afhjælpe generne for sommerhusområdet.

Ansøgers argument er, at det er en maskinstation der står for udbringningen, så der udbringes ca. 3 uger i træk. Om foråret, hvor der er mange der benytter sit sommerhus, vil området derfor være påvirket af gyllelugt mindst 3 uger i træk, da der går et stykke tid efter udbringning, hvor gyllen også vil kunne lugtes. Vordingborg Kommune vurderer ikke at husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav på 200 meter er tilstrækkeligt i dette tilfælde, pga. af den store mængde arealer og store mængde gylle. Når der er så store mængder gyllen der skal køres ud, er det væsentligt sværere at tage hensyn til gunstige vejrforhold end hvis det kun var en lille mængde gylle.

Med hensyn til at stille krav til vejrforholdet ved udbringning af gylle, mener Vordingborg Kommune ikke at det sikrer sommerhusejerne. Vinden kan jo godt være i øst på udbringningstidspunktet, men lige efter udbringningen vende til østlig vind. Dermed bliver sommerhusområdet påvirket i næsten lige så store grad,

---

⁴ Bilaget er ikke medtaget i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse.

⁵ Bilaget er ikke medtaget i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse.

som hvis udbringningen var foregået i "gunstige" vejrforhold. Begrebet gunstige marker mener Vordingborg Kommune ikke at der er entydigt, dvs. vilkåret ikke er tjekbart. Reelt set vil vi kunne komme til at sidde i en retsal og diskutere om der har været gunstige vejrforhold. Det er meget svært at bevise eller modbevise.

Med hensyn til ansøgers sidste kommentar ved at omformulere vilkåret til at nævne de marker, hvor vilkåret gælder, har Vordingborg Kommune ingen indvendinger til dette. Umiddelbart virker bekymringen dog ugrundet, da senere tilkøbte og forpagtede arealer udløser et tillæg, hvor der vil blive vurderet om de skal omfattes af forbuddet eller ej. De kommer dermed ikke automatisk med ind under vilkåret. Vilkaeret gælder KUN for de arealer der er omfattet af den foreliggende godkendelse."

Kommunen har indsendt følgende bemærkninger i anledning af klagen fra Jungshoved Miljøgruppe:

"Tidligere skulle der udbringes efter slambekendtgørelsens regler – det blev sikret ved at lave en vurdering efter § 16 i husdyrloven. Nu er ejendommen ikke omfattet af slambekendtgørelsen, men husdyrloven, og der er derfor udarbejdet en § 16 godkendelse med vilkår der er med til at sikre området.

Med hensyn til de udslip der har været på ejendommen, kan vi ikke i en godkendelse sikre os omkring dette. Det er loven der regulerer sikkerheden for miljøet. Loven har været overtrådt de gange der har været udslip. Der er ikke noget Vordingborg kommune kan gøre forebyggende i en godkendelse af udspretningsarealer.

Jungshoved miljøgruppe påpeger, at det ikke er muligt at se ud af godkendelsen hvilke arealer der kan bruges til at udbringe efter slambekendtgørelsen. Det skal der heller ikke, der da ikke er ansøgt om udbringning af slam, men udbringning af husdyrgødning og afgasset biomasse.

Jungshoved miljøgruppens andre kommentarer vurderer Vordingborg Kommune, at det ikke har noget med arealgodkendelsen at gøre, men driften af biogasanlægget."

Patriotisk Selskab har på vegne af ansøger indsendt følgende supplerende bemærkninger til kommunens bemærkninger:

"De oprindelige lugtgener i perioden 1994-1995 var lugtgener der kom fra Jungshovedgård og ikke fra Lynggård. Biogasanlægget blev etableret i 2002. Udbringningen i perioden 1996-2002 er der således udbragt gylle - også ved bebyggelse, uden at dette har medført klager over lugtgener. Kommunens bekymring for lugtgener er således udokumenteret og henvisningen til begrænsningen bygger på et forkert grundlag. Begrænsningerne om udbringning er i forvejen gældende i forhold til byzone, udlagte sommerhusområder og områder der ved lokalplan er udlagt til boligformål. Kommunen har i det pågældende tilfælde udvidet disse bestemmelser til at gælde i områder der er landzone. Lovens udgangspunkt er dog, at man ved bosættelser i landzone skal acceptere de med landbrug forbundne lugtgener. Når ikke der er dokumenterede hensyn der kan begrunde et udvidet behov for begrænsning af lugtgenerne, skal der ikke ske en skærpelse af vilkårene. Uanset at kommunen kan foretage et konkret skøn, kan kommunen ikke uden en konkret begrundelse stille vilkår om, at der i deres kommune skal gælde en generel begrænsning af udbringningen i landzone.

Når det er anført, at udbringning vil tage ca. 3 uger, er der tale om udbringningen på alle arealer. Det er således væsentligt at have in mente, at der kun udbringes 1 gang på en mark, hvorefter der køres på andre arealer. Der skal naturligt tages hensyn til tilstødende naboer, hvilket også sker i dag. Der skal dog også tages hensyn til Peder Andersens drift. Når der er mulighed for at bringe gylle ud, køres der typisk i døgndrift, både af hensyn til effektiviteten, men også af hensyn til fx udnyttelsen af perioder med stille vejr. Såfremt der - uanset de vejrlige forhold - ikke må udbringes lørdage og søndage vil udbringningsperioden blive forlænget ca. 1 uge. Falder perioden sammen

med nogle helligdage, forlænges perioden yderligere. Det er korrekt, at udbragt gylle lugter i en kortere periode efter udbringningen. Det vil sige, at der ved udbringning fredag fortsat vil kunne lugtes udbragt gylle hen over weekenden. Med det af kommunen opstillede vilkår, bliver den samlede periode med lugtgener således forlænget.

Vi er bekendt med øvrige § 16 tilladelser der er udstedt inden for det seneste år, hvor der ikke er stillet særlige krav til udbringningen ved byzone mv. Denne nabos arealer er beliggende på sammenlignelige arealer. Det er således i strid med lighedsgrundsætningen, hvis Peder Andersen skal pålægges strengere vilkår end øvrige borgere i en tilsvarende situation. Der er ikke anført eller dokumenteret saglige forhold der kan begrunde denne forskelsbehandling. Væsentligt lige forhold skal således behandles lige, jf. [fx U.2000.1969H](#).

Det fastholdes således, at vilkåret om begrænsning af udbringningen i landzone i weekender og på helligdage skal slettes fra godkendelsen."

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Indledende bemærkninger

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse vedrører klage over følgende tre afgørelser fra Vordingborg Kommune:

Miljøgodkendelse af 27. oktober 2014, jf. husdyrbruglovens § 12, tillæg til miljøgodkendelse af 21. november 2014, jf. § 12, stk. 3, og miljøgodkendelse af 8. juni 2015, jf. husdyrbruglovens § 16.

Sagerne er i det følgende behandlet samlet.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens §§ 12 og 16 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Godkendelsen skal indeholde vilkår, der sikrer, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at kravene i husdyrbruglovens § 19 opfyldes, jf. husdyrbruglovens § 27.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 12 og 16, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

Efter husdyrbruglovens § 26, stk. 2, skal der foretages en samlet vurdering af alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden den 1. januar 2007 på husdyrbruget, dog højst over en 8-årig periode.

De nærmere regler om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 56, stk. 1, at Natur- og Miljøklagenævnet behandler sager efter de hidtil gældende regler, når anmeldelsen eller ansøgningen om tilladelse eller godkendelse af husdyrbrug er modtaget af kommunalbestyrelsen før den 15. januar 2016. Da ansøgningerne om godkendelse af husdyrbruget er indsendt til kommunalbestyrelsen før den 15. januar 2016, er henvisningerne i det følgende til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen derfor en henvisning til den på tidspunktet for ansøgningen gældende bekendtgørelse.

Bemærkninger til klagepunkterne

Natur- og Miljøklagenævnet har behandlet klagen under følgende punkter:

1. Godkendelse af udspretningsarealer
2. Forureningsbidrag fra biogasanlæg
3. Udslip til Natura 2000-område
4. Gylleaftaler
5. Samdrift

Nævnet har ikke fundet anledning til at tage stilling til sagernes øvrige klagepunkter, jf. herved § 12 a i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

Ad 1. Godkendelse af udspretningsarealer

Natur- og Miljøklagenævnet har under behandlingen af sagen konstateret følgende:

Husdyrbruget på ejendommen Over Lyngen 4 er den 27. oktober 2014 godkendt efter husdyrbruglovens § 12. I godkendelsen anføres, at udbringning af husdyrgødning ikke er indeholdt i miljøgodkendelsen, og at godkendelsen er givet til CVR-nr. 14200576.

Arealerne til ejendommen Over Lyngen 4 er den 8. juni 2015 godkendt efter husdyrbruglovens § 16. I godkendelsen anføres, at der kan modtages husdyrgødning og afgasset biomasse til udspretning på arealerne under ejendommen Over Lyngen 4. § 16-godkendelsen er givet til CVR-nr. 41640316.

Det følger af husdyrbruglovens § 3, stk. 1, nr. 1, at husdyrbrug skal forstås som:

”Ejendom, hvorpå der er et dyrehold af mere end 3 dyreenheder, dyreholdet med tilhørende stalde og lign., gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste konstruktioner og tilhørende arealer.”

Videre bestemmes i husdyrbruglovens § 15:

”Godkendelse af husdyrbrug efter § 11 eller § 12, hvor ansøger har ejede eller forpagtede arealer, som drives under samme CVR-nummer, skal endvidere indeholde en godkendelse af bedriftens arealer.”

Efter husdyrbruglovens § 16 kan kommunalbestyrelsen godkende arealer, der ikke er omfattet af en tilladelse efter § 10 eller en godkendelse efter § 11 og § 12, og som anvendes til afsætning af husdyrgødning fra husdyrbrug omfattet af en tilladelse eller godkendelse efter denne lov. I bestemmelsens forarbejder anføres bl.a.⁶:

”For landbrug, hvor tredjemand, har indgået en gyldig aftale om at modtage husdyrgødning, kan tredjemand ansøge om at få godkendt samtlige bedriftens arealer. Det betyder, at kommunalbestyrelsen udarbejder en samlet miljøvurdering, hvor også sårbare arealer kan indgå, og hvor der kan fastsættes vilkår om udbringning af husdyrgødning og andre vilkår til begrænsning af udvaskningen af næringsstoffer til sårbare arealer. Tredjemands arealer kan være beliggende på såvel andre husdyrbrug, der ikke har opnået tilladelse eller godkendelse efter lovforslaget som andre landbrug herunder plantebrug.”

Natur- og Miljøklagenævnet vurderer på baggrund af § 16's ordlyd og forarbejder, at bestemmelsen vedrører godkendelse af tredjemandsarealer, dvs. arealer, som hverken gennem ejer- eller forpagtningsforhold indgår i driften af et husdyrbrug, der har miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven.

---

⁶ Særlige bemærkninger til § 16 i lovforslag nr. 55 af 26. oktober 2006

På baggrund af oplysningerne om arealerne i § 16-godkendelsen lægger Natur- og Miljøklagenævnet til grund, at arealerne omfattet af godkendelsen henhører under ejendommen Over Lyngen 4, og at husdyrbruget på ejendommen således er blevet delt op på to forskellige CVR-numre.

Da anlæg og arealer således fortsat henhører under samme ejendom, finder nævnet, at der er tale om ét husdyrbrug, jf. husdyrbruglovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Natur- og Miljøklagenævnet finder på denne baggrund, at arealerne – som henhører under ejendommen Over Lyngen 4 – skal omfattes af miljøgodkendelsen af ejendommen efter husdyrbruglovens § 12, og at arealerne således ikke kan godkendes efter husdyrbruglovens § 16. Såfremt der i § 16-godkendelsen er arealer, som ikke henhører under ejendommen Over Lyngen 4, kan disse godkendes efter husdyrbruglovens § 16.

Videre finder nævnet anledning til at bemærke, at Vordingborg Kommune ved vurderingen af, om udvaskningen af nitrat fra en bedrift vil skade et Natura 2000-område, der er recipient for udvasket nitrat fra bedriftens arealer, skal tage udgangspunkt i de retningslinjer, der findes i Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold samt fortegnelsen over oplysninger fra Det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) om antallet af husdyr fordelt på de kystvandoplande, der anvendes i vandplanlægningen.

Ifølge vejledningen kan et projekt for husdyrbrug ikke medføre skade på overfladevand, herunder Natura 2000-områder, når følgende to kriterier er opfyldt. Det første kriterium er, at husdyrholdet (antallet af DE) i et aktuelt opland ikke har været stigende siden 1. januar 2007. Det andet kriterium er, at nitratudvaskningen fra den ansøgte bedrift ikke må udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. Selv om vejledningens kriterier ikke er overholdt, kan der dog efter omstændighederne meddeles godkendelse med skærpede vilkår⁷.

Vordingborg Kommune har i § 16-godkendelsen ikke foretaget ovennævnte vurdering, hvilket nævnet finder er en væsentlig mangel, som ligeledes fører til afgørelsens ugyldighed.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver på denne baggrund Vordingborg Kommunes afgørelse af 8. juni 2015 om miljøgodkendelse af arealer under ejendommen Over Lyngen 4, 4720 Præstø, med virkning fra 1 år fra afgørelsens tidspunkt, og hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen.

For så vidt angår ansøgers klage over vilkår 4.1 i § 16-godkendelsen bemærker nævnet, at det følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens⁸ § 28, stk. 1, at husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse ikke må udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 meter fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål. Nævnet finder ikke, at de af kommunen anførte begrundelser kan begrunde en skærpelse af beskyttelsesniveauet, fastsat i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28.

Endelig finder nævnet anledning til at gøre opmærksom på, at Miljø- og Fødevarerministeren den 12. januar 2017 fremsatte lovforslag nr. L 114 til lov om ændring af bl.a. husdyrbrugloven. I forslaget § 10, stk. 10 og stk. 11, bestemmes:

---

⁷ Jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 24. november 2011 i NMK-133-00068

⁸ Bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

”Stk. 10. I verserende sager i 1. instansen om tilladelse eller godkendelse efter §§ 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der ikke er færdigbehandlet den 1. marts 2017, fastsætter kommunalbestyrelsen ikke vilkår, der vedrører husdyrbrugets udbringningsarealer. Tilsvarende gælder for sager i 1. instansen om tilladelse eller godkendelse efter §§ 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, som kommunalbestyrelsen modtager fra den 1. marts til den 31. juli 2017.

Stk. 11. Verserende sager i 1. instansen om ansøgning om godkendelse efter § 16 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug bortfalder den 1. marts 2017. Tilsvarende gælder for sager i 1. instansen om godkendelse efter § 16 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, som kommunalbestyrelsen modtager fra den 1. marts til den 31. juli 2017.”

Forslaget er ikke endeligt vedtaget.

Ad 2. Forureningsbidrag fra biogasanlægget

Natur- og Miljøklagenævnet har under sagens behandling konstateret, at der på husdyrbruget beliggende Over Lyngen 4 udøves biaktivitet i form af et biogasanlæg.

Biogasanlægget er omfattet af listepunkt J 205 i bilag 2 i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, jf. biogasanlæggets miljøgodkendelse af 12. august 2015. Natur- og Miljøklagenævnet bemærker, at biogasanlæggets miljøgodkendelse er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet (NMK-10-01004), og at der træffes særskilt afgørelse herom.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens⁹ § 3, stk. 3, bestemmes:

”Stk. 3. Hvis der på et husdyrbrug udføres en eller flere biaktiviteter, som er optaget på listerne i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed bilag 1 og 2, omfatter vurderingen alle forurenende aktiviteter på husdyrbruget, og kommunalbestyrelsen træffer samtidig afgørelse om, der kan meddeles tilladelse eller godkendelse efter § 33 i lov om miljøbeskyttelse og §§ 10, 11 eller 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. § 84 b i lov om miljøbeskyttelse og § 68 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.”

Natur- og Miljøklagenævnet vurderer, at § 3, stk. 3, skal fortolkes således, at hvis der på et husdyrbrug udføres biaktiviteter, der er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelsesloven, skal disse godkendes efter miljøbeskyttelsesloven, men at miljøvurderingen i forbindelse med en godkendelse efter husdyrbrugloven skal tage højde for forureningen fra biaktiviteter på ejendommen, jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 9. marts 2009 (MKN-104-00109).

Nævnet finder, at Vordingborg Kommunes afgørelse af 27. oktober 2014 om miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4, 4720 Præstø, ikke tager højde for forureningsbidraget fra biogasanlægget. Godkendelsen indeholder således ingen nærmere beskrivelse eller vurdering af biogasanlæggets bidrag til forureningen på husdyrbruget, hvilket nævnet finder, er en væsentlig mangel.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver på denne baggrund Vordingborg Kommunes afgørelse af 27. oktober 2014 om miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4, 4720 Præstø, og hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen.

---

⁹ Bekendtgørelse nr. 1280 af 8. november 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

Ad 3. Udslip til Natura 2000-område

Klager har gjort gældende, at der i tillægget til miljøgodkendelse af 21. november 2014 ikke er fastsat vilkår, som sikrer tilstrækkeligt mod, at spild eller lækager fra produktionsanlæggene kan afledes til Natura 2000 området via drænledninger.

Vordingborg Kommunes afgørelse om tillæg til miljøgodkendelse af 21. november 2014 af dyreholdet Over Lyngen 14 fastsætter ikke yderligere vilkår om spildevand og driftsforstyrrelser, jf. tillæggets pkt. 4.5 og 4.8. Af hovedgodkendelsen af 11. januar 2011 fremgår, at der ikke er markdrift fra ejendommen. Desuden fastsattes i vilkår 4.20 og 4.21 bestemmelser om beredskabsplan.

Natur- og Miljøklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at der er stillet tilstrækkelige vilkår til sikring mod spild og lækager.

Ad 4. Gylleaftaler

Af tillæg til miljøgodkendelse af 21. november 2014 fremgår, at der er indgået gylleaftale med "Peder Andersens arealer". Natur- og Miljøklagenævnet lægger til grund, at der er tale om de arealer, som Vordingborg Kommune har godkendt den 8. juni 2016 efter husdyrbruglovens § 16. Godkendelsen er ved denne afgørelse ophævet og hjemvist til fornyet behandling i kommunen, jf. ovenfor afsnit 1.

Natur- og Miljøklagenævnet tilføjer derfor følgende vilkår til tillægget:

"5.4. Kommunen og ansøger skal senest 1 år efter nævnets afgørelse sikre, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealer er lovlig i henhold til husdyrbruglovens § 16."

Ad 5. Samdrift

Indgår der i en bedrift flere ejendomme med tilhørende anlæg, og er den ejendoms anlæg, som der ansøges om etablering, udvidelse eller ændring af, teknisk og forureningsmæssigt forbundet med en anden ejendoms anlæg, skal de pågældende anlæg tillades eller godkendes samlet, jf. husdyrbruglovens § 13.

Af forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrbrugloven) fremgår bl.a. følgende af de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 13¹⁰:

"I lovforslaget sammenskrives VVM og IPPC direktivernes krav om vurdering og godkendelse af anlæg. Direktiverne definerer ikke begreberne helt ens. For at implementere begge direktiver fastsætter lovforslaget, at det som udgangspunkt er husdyrbrug, der – i forbindelse med etablering, udvidelse eller ændring – kan tillades eller godkendes. Efter lovforslaget omfatter husdyrbrug dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste anlæg og tilhørende arealer. Specielt i forbindelse med arealerne, hvor samtlige udspretningsarealer skal indgå i vurderingen efter VVM-direktivet, fastsætter lovforslaget, at det er alle relevante arealer ikke blot på ejendommen, men for hele bedriften og eventuelt tredjemandsarealer, der skal medtages ved vurderingen af ansøgningen.

Samme betragtninger gør sig gældende for anlæg. Efter lovforslaget gælder det, at hvis landmanden ejer flere anlæg, og disse ikke kan drives uafhængigt af hinanden, skal der ske en samlet godkendelse,

---

¹⁰ Lovforslag nr. L 55, Folketingsåret 2006-2007, særtrykket side 29 og side 63.

uanset om det alene er det ene anlæg, der er ansøgt om godkendelse på. Dette er en videreførelse af den praksis, der gælder i dag.

[...]

Reglen i forslaget § 13, er en videreførelse af gældende praksis i forhold til VVM-direktivets og IPPC-direktivets anlægsbestemmelser. Ved gennemførelsen af IPPC-direktivet i 1999 udarbejdede Fødevareministeriet og Miljøministeriet et fællesnotat herom. Bestemmelsen skal forstås således, at i de tilfælde hvor flere anlæg er så nært forbundne, at der ikke kan ske en adskilt produktion, skal ansøgningen omfatte de flere anlæg, og der skal ske en fælles vurdering og godkendelse heraf."

Skov- og Naturstyrelsens notat af 12. april 1999 "Miljø- og Energiministeriets og Fødevareministeriets redegørelse for begrebet anlæg/projekt i relation til VVM-reglerne, planlovens regler om landzonetiladelse og IPPC-direktivet for så vidt angår husdyrproduktion" indeholder en beskrivelse af de momenter, der kan inddrages i vurderingen af, om driftsfællesskabet mellem to anlæg er så omfattende, at anlæggene ikke kan tillades/godkendes hver for sig. Af notatet fremgår bl.a. følgende:

"Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljø- og Energiministeriet har drøftet, hvordan begrebet anlæg skal forstås. De følgende retningslinier bør lægges til grund ved godkendelsesmyndighedens vurdering af, om en konkret produktion er omfattet af godkendelseskravet.

Det er hensigten at formulere listepunktet således, at "anlæg til husdyrproduktion" af en given størrelse pålægges godkendelsespligt.

Når indholdet af dette begreb skal fastlægges, må der tages udgangspunkt i, at det skal bruges til at afgrænse, hvornår der er grundlag for at foretage en samlet miljømæssig vurdering af en given produktion på grund af den potentielle forureningsmæssige betydning.

1. En ejendom.

I langt de fleste tilfælde vil der være sammenfald mellem ejendom og anlæg, således at det er antal dyreenheder på ejendommen, der er afgørende. Dette gælder også, hvis to ejendomme sammenlægges.

I sjældne tilfælde kan det tænkes, at der på meget store ejendomme kan være flere anlæg på én ejendom. Hvis man skal betragte hvert anlæg for sig, forudsætter det, at anlæggene fungerer som uafhængige enheder og ligger adskilt.

Hvis to landmænd deler en stald, er udgangspunktet, at der vil være godkendelsespligt, hvis antal dyr i stalden (på ejendommen) overstiger det fastsatte antal dyreenheder.

2. To eller flere ejendomme.

2.1. Ejerforhold.

Der kan være tilfælde, hvor to eller flere ejendomme tilsammen må betragtes som ét anlæg selv om staldene er placeret på hver sin ejendom, jf. nedenfor afsnit 2.2. En forudsætning er dog, at de er ejet af den samme ejer eller hvad der må sidestilles hermed, eller at det mellem flere ejere er aftalt at etablere et fællesskab omkring driften af ejernes husdyrproduktioner.

[...]

2.2. Kriterier for, hvornår to eller flere ejendomme betragtes som et anlæg.

Forudsat, at betingelserne under pkt. 2.1. er opfyldt, bør de nedenfor nævnte elementer lægges til grund for vurderingen af, om der er tale om ét anlæg.

Ifølge landbrugsloven består landbrugsstrukturen i Danmark af selvstændigt matrikulerede ejendomme, hver med sin produktion. En landmand kan eje op til tre sådanne landbrugsejendomme. Hver ejendom udgør en "byggekloids", som kan sælges og købes uafhængigt af hinanden. Formålet med "byggekloids-systemet" er at begrænse produktionsenhedernes størrelse og samtidig lette køb og afhændelse af hver "byggekloids" ved generationsskifte, ved etablering for unge landmænd og ved udvidelser og afvikling.

I det nye forslag til landbrugslov opereres fortsat med begrebet "byggekloids". Hermed menes ifølge bemærkningerne, at en landmand f.eks. kan etablere sig på en landbrugsejendom og derefter udvide bedriften (i landbrugslovens forstand) ved køb af en eller flere selvstændige ejendomme, der evt. hver for sig kan udbygges med husdyrproduktion op til en vis størrelse. Ved gradvis nedtrapning kan de enkelte landbrugsejendomme igen afhændes hver for sig. Ifølge bemærkningerne til landbrugsloven giver det mulighed for at lette generationsskiftet og for at bevare landbrugsejendomme som selvstændige enheder, uden at dynamikken og mulighederne for at foretage strukturtilpasninger mistes.

Når landbrugslovens princip om "byggekloids" er fulgt i praksis, vil der som udgangspunkt være tale om selvstændige ejendomme, som ikke betragtes som et samlet anlæg i godkendelsesmæssig henseende.

Hvis en ejer eller flere ejere, der har etableret et fællesskab omkring driften, i stedet for byggekloids-systemet vælger at drive husdyrproduktion på to naboejendomme i tilknytning til hinanden som ét samlet teknisk anlæg på samme lokalitet, kan de to ejendommers husdyrproduktioner ikke betragtes som selvstændige og adskilte i godkendelsesmæssig sammenhæng. Vurderingen er, at der er tale om adskilte anlæg med mindre det efter en konkret vurdering reelt ikke er muligt at bedømme og regulere ejendommene adskilt i godkendelsesmæssig sammenhæng.

Tilstedeværelsen af fællesanlæg, f.eks. fælles malkestald eller foderanlæg, kan være et indicium for, at ejendommenes bygninger har en sådan teknisk sammenhæng, at de må betragtes som ét anlæg. En ejendom kan godt være en selvstændig enhed uden en gyllebeholder men med opbevaringskapacitet på en anden ejendom, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen § 8, stk. 5. Rørforbindelser mellem to forskellige bygningskomplekser gør i sig selv ikke de to bygningskomplekser til ét teknisk anlæg. Flytning af varer mellem ejendomme på samme bedrift – f.eks. af smågrise – som også forekommer mellem forskellige bedrifter, gør ikke to staldanlæg til ét teknisk anlæg."

Udgangspunktet er således, at anlæg til husdyrproduktion på hver selvstændigt matrikuleret ejendom vurderes hver for sig. Et krav om en samlet godkendelse/tilladelse efter husdyrbruglovens § 13, der omfatter anlæg til husdyrproduktion på to eller flere forskellige ejendomme, forudsætter et sådant produktionsfællesskab, at det reelt ikke er muligt at beregne og vurdere miljøpåvirkningerne for hvert anlæg for sig. Dette vil typisk kræve, at det teknisk ikke er muligt at drive husdyrproduktionerne uafhængigt af hinanden.

Svineproduktionen i de eksisterende stalde på Over Lyngen 14 og svineproduktionen i eksisterende og ansøgte stalde på Over Lyngen 4 drives af samme ejer og under samme CVR-nummer. På ejendommen Over Lyngen 4 ligger tillige et biogasanlæg, der drives af Lynggård Biogas ApS. Foruden Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14 er Peder Andersen medejer af Fjellebro ApS, beliggende Bøged Strandvej 3, 4720 Præstø.

Afstanden mellem Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14 er cirka 470 meter. Ejendommene Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14 har egne foderblandingsanlæg, men det fremgår af miljøgodkendelsen til Over Lyngen 4, at foder til stald S på Over Lyngen 4 fremadrettet vil blive blandet på ejendommen Over Lyngen 14 og transporteret til Over Lyngen 4 (ca. 28 transporter om året).

Natur- og Miljøklagenævnet lægger på baggrund af oplysningerne i miljøgodkendelserne til grund, at der sker en vis flytning af dyr mellem de to ejendomme.

Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14 forsynes med vand fra egen boring på Over Lyngen 14, og der kan ske nødforsyning fra Bønsvig Stavreby Vandværk, hvis egen boring svigter. Elektricitet og varme kommer fra Lynggård Biogasanlæg. For så vidt angår spildevand sker al vask af maskiner på Over Lyngen 4, idet der hverken er markdrift eller vaskeplads på Over Lyngen 14.

Den gylle, der produceres på Over Lyngen 14 afsættes dels til Lynggård Biogasanlæg. Svinegylle transporteres til biogasanlægget i et lukket nedgravet rørsystem, som også bruges til at transportere den afgassede biomasse til markerne. Den resterende gylle, som ikke afsættes til biogasanlægget vil blive opbevaret i egne gylletanke på Over Lyngen 14 indtil udbringning. Over Lyngen 14 råder over tre gyllebeholdere, hvoraf den ene benyttes som opbevaring af rågylle fra ejendommen Fjellebro samt rågylle fra Stald S – nordligste smågrisestald på Over Lyngen 4. Der er tillige gyllebeholdere på ejendommen Over Lyngen 4. Det fremgår af miljøgodkendelsen for Over Lyngen 4, at gyllen fra Stald S pumpes over til Over Lyngen 14, og at der dermed ikke er gylletransporter mellem ejendommene. Ejendommene har fælles udspretningsarealer, som drives under Over Lyngen 4 i et andet CVR-nummer end svineproduktionen.

Naturklagenævnet har i afgørelse af 22. oktober 2003 fundet, at der i den konkrete situation foreslå så omfattende et samvirke for en udvidelse på Bøged Strandvej 3 (Fjellebrogård) med produktionen på Over Lyngen 4 (Lynggård), at en reel udskillelse ikke var mulig.

Naturklagenævnet har i en senere afgørelse af 7. juni 2006 (j.nr. 03-33/350-0177; 03-33/350-0180) ophævet Storstrøms Amts afgørelser af 4. oktober 2005 og 25. oktober 2005 om udvidelse af biogasanlægget på ejendommen Over Lyngen 4 og udvidelse af husdyrproduktionen med etablering af en gyllelagune på ejendommen Fuglesangvej, matr. nr. 7d. I afgørelsen udtalte nævnet under henvisning til 2003-afgørelsen bl.a. følgende:

”Storstrøms Amt har i screeningerne af udvidelsen af biogasanlægget og etableringen af gyllelagunen behandlet de to projekter som to selvstændige anlæg. Amtet har ikke vurderet, i hvilket omfang der er tale om samdrift mellem de ovennævnte anlæg, som forudsat i nævnets tidligere afgørelse om husdyrproduktionen på Lynggård og Fjellebrogård – eller hvilken betydning en samdrift har for den samlede miljøpåvirkning fra husdyrproduktionen og biogasanlægget på Over Lyngen 4 og gyllelagunen på Fuglesangvej.”

Naturklagenævnets tidligere afgørelser omhandler ikke spørgsmålet om samdrift mellem Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14.

Natur- og Miljøklagenævnet finder, at fælles vand og varmforsyning, rørforbindelse til gyllebeholder, eventuel flytning af dyr og fælles opbevaring og håndtering af foder ikke betyder, at ejendommens bygninger har en sådan teknisk sammenhæng, at de må betragtes som ét anlæg. Graden af driftsfællesskab mellem ejendommene har ikke et omfang og en karakter, som gør, at det teknisk ikke er muligt at drive husdyrproduktionerne uafhængigt af hinanden ved frasalg af den ene ejendom.

Det er således Natur- og Miljøklagenævnets vurdering, at der ikke er etableret et sådant teknisk fællesskab omkring driften af svineproduktionerne på de to ejendomme, at det ikke er muligt, at foretage en særskilt vurdering af de miljøpåvirkninger, der hidrører fra produktionen på Over Lyngen 14.

På baggrund af de foreliggende oplysninger om ejendommene Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14 er det nævnets vurdering, at svineproduktionen på Over Lyngen 14 skal behandles separat i godkendelsesmæssig sammenhæng. Nævnet har herved lagt vægt på, at produktionerne kan drives uafhængigt af hinanden, og at det efter nævnets vurdering er muligt at bedømme og regulere ejendommene adskilt forureningsmæssigt.

Det forhold, at der er et fællesskab omkring driften af de to husdyrproduktioner på Over Lyngen 4 og Over Lyngen 14, finder Natur- og Miljøklagenævnet ikke i sig selv kan føre til et andet resultat.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Vordingborg Kommunes afgørelse af 27. oktober 2014 (NMK-132-00739) om miljøgodkendelse til ændring af dyreholdet på Over Lyngen 4, 4720 Præstø, og hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Vordingborg Kommunes afgørelse af 21. november 2014 (NMK-132-00738) om tillæg til miljøgodkendelse af dyreholdet på ejendommen Over Lyngen 14, 4720 Præstø, med tilføjelse af følgende vilkår:

"5.4. Kommunen og ansøger skal senest 1 år efter nævnets afgørelse sikre, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealer er lovlige i henhold til husdyrbruglovens § 16."

Tillægget til miljøgodkendelsen bortfalder, hvis det ikke er udnyttet senest 2 år efter nævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 33, stk. 1.

Natur- og Miljøklagenævnet ophæver Vordingborg Kommunes afgørelse af 8. juni 2015 (NMK-133-00157) om miljøgodkendelse af arealer under ejendommen Over Lyngen 4, 4720 Præstø, med virkning fra 1 år fra afgørelsens tidspunkt, og hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen.

Natur- og Miljøklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Annette Nørby
Ankechef

/

Katrine Søbo Stie Andreasen
Specialkonsulent

Afgørelsen er sendt til:

Jungshoved Miljøgruppe, ilseheinh@hotmail.com
Vordingborg Kommune, j.nr.: 2010-16414, post@vordingborg.dk, tekpost@vordingborg.dk
Patriotisk Selskab, kid@patriotisk.dk, tmz@patriotisk.dk
Lynggård ApS, att.: Peder Andersen, Over Lyngen 4, 4720 Præstø, lynggaard@lynggaard.dk